

ARAŞTIRMA

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KONTROL ODAĞI İLE KENDİ KENDİNE ÖĞRENMEYE HAZIROLUŞ DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ*

Zekiye ÇETİNKAYA DUMAN**

Figen ŞENGÜN***

Alınış Tarihi: 07.01.2011

Kabul Tarihi: 16.05.2011

ÖZET

Kendi kendine öğrenme hemşirelik eğitiminde istenen bir sonuçtur. Günümüzde, hemşirelik eğitiminde kendi kendine öğrenme aktivitelerinin önemi vurgulanmakta ve probleme dayalı öğrenme yaklaşımının hemşirelik öğrencilerinde bilgiyi sentez etmeyi, eleştirel düşünmeyi ve kendi kendine öğrenmeyi geliştirdiği belirtilmektedir. Kendi kendine öğrenme kontrol odağı gibi bireysel özelliklerle ilişkilidir. Çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinde kendi kendine öğrenmeye hazıroluş ile kontrol odağı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma tanımlayıcı olup, probleme dayalı öğrenme yaklaşımının kullanıldığı hemşirelik okulunda yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 166 öğrenci oluşturmuştur. Veriler tanıtıcı özellikleri içeren soru formu, "Kontrol Odağı Ölçeği" ve "Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluş Ölçeği" ile toplanmıştır.

Yapılan analizde, öğrencilerin kontrol odağı ile kendi kendine öğrenmeye hazıroluş puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p=.000$), negatif yönde, zayıf bir ilişki ($r= -.28$) saptanmıştır. Kontrol odağı puanı kendi kendine öğrenmeye hazıroluştaki değişimin %7'sini açıkladığından kendi kendine öğrenmeyi etkileyen diğer faktörler araştırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci hemşire; problem temelli öğrenme.

ABSTRACT

The Relationship Between Locus of Control and Self-Directed Learning Readiness Among Nursing Students

Self-directed learning is an important outcome of nursing education. At present self-directed learning activities in nursing education are emphasized and problem based learning approach is employed to encourage critical thinking, self-directed learning and synthesis of knowledge in nursing students. Self directed learning is related to individual characteristic, such as locus of control. The purpose of the study was to investigate the relation between locus of control and self-directed learning readiness in nursing students. This is a descriptive study. The study was conducted with students from a schools of nursing in Turkey which uses problem-based learning approach. The study included 166 nursing students studying at a school of nursing. Data were collected with Locus of Control Scale and Self-directed Learning Readiness Scale. There was a significant ($p=.000$), negative, weak ($r= -.28$) relation between locus of control and self-directed learning readiness. Since the scores for locus of control accounted for 7% of the changes in self-directed learning readiness, further studies are needed to investigate other factors which affect self-directed learning.

Keywords: Nursing students; problem based learning.

GİRİŞ

Çağımızın bilgi çağı olması ve öğrenmede kazanılması gereken bilgi, beceri, tutum ve davranışların gün geçtikçe artması, bireyin bu bilgileri edinmek için etkin öğrenmeyi bilmesini zorunlu kılmaktadır. Bilgi çağının belirgin özelliği olan bilginin hızla çoğalması ve aynı hızla eskimesi de dikkate alındığında hemşirelik eğitimi etkin öğrenme yoluyla bireysel ve mesleki açıdan sürekli gelişimi ve yeniliklere uyum sağlamayı

kazandıracak nitelikte olmalıdır (Kaya ve Akçin 2002, O'Shea 2003). Günümüzde, hemşirelik eğitiminde kendi kendine öğrenme aktivitelerinin önemi vurgulanmakta ve bu amaçla hemşirelik öğrencilerinde eleştirel düşünmeyi, kendi kendine öğrenmeyi ve bilgileri sentez etme yeteneğini kazandırmayı hedefleyen probleme dayalı öğrenim yöntemi uygulanmaktadır (Klunklin ve ark. 2010, Kocaman ve ark. 2009, Williams 2001).

* 4-5 Haziran 2005 Dokuz Eylül Üniversitesi II. Aktif Eğitim Kurultayı'nda poster bildirisi olarak sunulmuştur.

** Dokuz Eylül Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Psikiyatri Hemş. AD. (Yrd. Doç.Dr) e-posta: zekiyecetinkaya@yahoo.com

*** Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Psikiyatri Hemşireliği AD (Araş. Gör)

Probleme dayalı öğrenme eğitici merkezli öğrenme yerine öğrenci merkezli öğrenmeye odaklanan bir eğitim yöntemidir. Kendi kendine öğrenme probleme dayalı öğrenme yaklaşımının ayrılmaz bir parçası olup aynı zamanda önemli bir hedefidir (Biley 1999, Chakravarthi et al. 2010).

Kendi kendine öğrenme, yaşam boyu öğrenmenin içeriğini oluşturan önemli bir faktördür ve okul sonrası dönemde de öğrenme yaşantılarında başarılı olabilmek için kazanılması gereken bir yetenektir (Levett-Jones 2005). Kendi kendine öğrenme; geleneksel öğretmen merkezli öğrenme yerine, öğrenciyi merkeze alan ve primer kontrolün ve öğrenme sorumluluğunun öğrenciye ait olduğu, öğrencinin neyi, nasıl, nerede ve ne zaman öğreneceğini kendisinin belirlediği bir yöntemdir (Ellinger 2004, Linares 1999, Lunyk-Child et al. 2001, O'Shea 2003, Williams 2001). Bu tanımların ortak yönü, öğrencinin öğrenmenin planlanmasından yönetilmesi ve sonucunun değerlendirilmesine kadarki süreçte kontrol ve sorumluluk sahibi olmasıdır. Kendi kendine öğrenmeye hazırlık düzeyi yüksek olan öğrencilerin; öğrenmede sorumluluklarının bilincinde oldukları, başkalarının yardımı olmaksızın bağımsız hareket ettikleri, meraklı, istekli, kendine güvenen öğrenciler oldukları, zamanı etkili bir şekilde organize ettikleri ve işlerini tamamlamak için plan yapma yeteneğine sahip oldukları belirtilmektedir (Hewitt-Taylor 2001, Williams 2001).

Bilişsel öğrenme kuramları da kendi kendine öğrenme yönteminde olduğu gibi öğrenen kişinin öğrenme sorumluluğunu yüklenmesi ve öğrenmeye etkin olarak katılması gereği üzerinde durmaktadır. Kendi kendine öğrenme ortamında kendi hareketlerini seçen ve kendini pozitif olarak yönlendiren öğrencilerin öğrenmede daha fazla kontrol ve sorumluluk sahibi oldukları vurgulanmaktadır (Levett-Jones 2005, Linares 1999, Lunyk-Child et al. 2001). Eğitim çalışmalarında, bu kontrol, kontrol odağı kavramıyla açıklanmaktadır. Kontrol odağının öğrencilerin kendi kendine öğrenmelerinde ve yüksek eğitimde başarının önemli bir belirleyicisi olduğu belirtilmektedir (Yüksel 1998, Zile-Tamsen 1997).

Kontrol odağı; sosyal gelişim süreci içerisinde çocukluktan başlayarak şekillenen ve bireylerin hangi davranışların ne tür sonuçlar doğuracağı, davranışlarının sonuçlarının kendilerinden mi yoksa dışsal etkenlerden mi

kaynaklandığı konusunda edinmiş oldukları beklentilerle ilişkili bir kavramdır (Alisinanoğlu 2003, Anderson et al. 2005). İç kontrol odaklı bireyler başlarına gelenler ile ilgili kontrollerinin olduğu inancını taşırlar ve bu bireyler yaşamlarının yönetiminde üst düzeyde sorumluluk alabilecekleri konusunda kendilerine inanırlar (McAllister 2003, Rockstraw 2006, Yeşilyaprak 2003). Dış kontrol odaklı bireyler ise yaşadıkları olayların kendi kontrolü dışında olduğuna inanırlar ve başlarına gelen her şeyi kadere, diğerlerine ya da şansa bağlarlar (McAllister 2003, Rockstraw 2006, Serin ve ark. 2010).

Kendi kendine öğrenmenin iç kontrol odağı ile ilişkili olduğu açıklanmakta ve tüm eğitim düzeylerinin amacının; öğrencide olumlu benlik saygısı ve kendine güveni geliştirerek iç kontrol odağını arttırmak olduğu belirtilmektedir. Kendi kendine öğrenme ve kontrol odağı kavramıyla ilgili olarak iç kontrol odağı inancı taşıyan bireylerin akademik performanslarının, motivasyonlarının arttığı, dış kontrollü öğrencilere kıyasla öğrenmede daha fazla sorumluluk aldıkları belirtilmektedir. Öğrenciler içsel kontrol odağının bir konusu olan bireysel yeterliliklerine inandıklarında ve kendilerine güvendiklerinde, yüksek düzeyde performans sergilemektedirler (Zile-Tamsen 1997). Ayrıca, iç kontrol odağı inancına sahip bireylerin, kendi kendine öğrenmeye hazırlıklık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve dış kontrol odağı inancına sahip bireylere kıyasla daha yüksek performans sergiledikleri açıklanmaktadır (Ofori and Charlton 2002, Yu 2002). Dış kontrol odağının öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilemesinin yanı sıra, öğrencideki çaresizlik ve bireysel yetersizlik duygularını arttırdığı, kendi kendini yönlendirme yeteneğini azalttığı da belirtilmektedir (Ofori and Charlton 2002).

Hemşirelik eğitiminde kendi kendine öğrenme ilkelerinin uygulandığı probleme dayalı öğrenme yöntemi, öğrenciye kişisel amaçlarını tanımlama, öğrenmeyi sağlayacak değişkenleri anlama, kendini değerlendirme, araştırma, analiz etme, bilgiyi etkili bir şekilde kullanma yetenekleri kazandırmakta ve hemşire eğitimcilerine de öğrencilerin bu başarıları elde etmelerinde yardımcı olma rolünü vermektedir (Lunyk-Child et al. 2001). Bu noktada öğrencilerin gelecekte iç denetimli, yaşamlarının sorumluluğunu alan, kendi kararlarını verebilen bireyler olarak yetişmelerinde eğitimcilere

önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Hemşirelik eğitiminde öğrencilerin hedeflenen bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını ve bunları uygulamada kullanmalarını etkileyen kontrol odağı inanışları ile kendi kendine öğrenmeye hazıroluş düzeyleri arasındaki ilişki bilirse, öğretim elemanlarının öğrencilerini, öğrencilerin de kendilerini daha iyi tanımalarına ve öğrenmede etkili stratejiler kullanmalarına rehberlik edilebilir. Ülkemizde hemşirelik öğrencilerinde kontrol odağı ile kendi kendine öğrenmeye hazıroluş arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu çalışmadan elde edilen veriler özellikle gelecekte başarılı öğrenci merkezli öğrenmeyi geliştirme stratejilerini arttırarak hemşire öğrenciler arasında kendi kendine öğrenmeyi geliştirmede yararlanılabilir.

Çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinde kontrol odağı ile kendi kendine öğrenmeye hazıroluş düzeyi arasındaki ilişkiyi saptamaktır.

Araştırma sorusu; Öğrencilerin sınıflarına göre kontrol odağı ile kendi kendine öğrenme arasındaki ilişki nedir?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü ve Yapıldığı Yer

Araştırma, tanımlayıcı bir araştırma olup, problem dayalı eğitim programının uygulandığı Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'nda (DEÜHYO) yapılmıştır. Probleme dayalı öğrenme yaklaşımı DEÜHYO'da on yıldır 10-14 kişilik küçük öğrenci grupları ile yürütülmekte ve entegre müfredat kullanılmaktadır. Probleme dayalı öğrenim modeli hasta senaryolarından ve gerçek durumlardan oluşan ve yaklaşık iki hafta süren modüllerle yürütülmektedir. Modüller öğretim üyeleri tarafından hazırlanmakta ve yaşam boyu genel sağlık konularından oluşmaktadır. Her bir modülde oturumlarla birlikte öğrenme konularını destekleyen sunumlar, iletişim ve teknik beceri laboratuvarları yer almaktadır (Kocaman ve ark. 2009, Kocaman ve ark. 2003).

Örneklem

Araştırmada örneklem seçim yöntemi kullanılmamıştır. Araştırmanın örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden ve formları tam dolduran birinci sınıftan 44, ikinci sınıftan 59, üçüncü sınıftan 26, dördüncü sınıftan 37 öğrenci olmak üzere toplam 166 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında tanıtıcı özellikleri içeren soru formu, Dağ (2002)'in geliştirdiği Kontrol Odağı (KO) ölçeği ve Fisher ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilen ve Kocaman ve arkadaşları (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirliği yapılan Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluş (KKÖH) ölçeği kullanılmıştır.

KO ölçeği 47 maddeden oluşmakta 17 yaş ve üstünde, en az orta öğretim eğitimini tamamlamış bireylere uygulanmaktadır. Ölçek 5 puanlı likert tipinde olup derecelendirme 1: hiç uygun değil, 2: pek uygun değil, 3: uygun, 4: oldukça uygun, 5: tamamen uygundur şeklinde yapılmaktadır. Ölçeğin 25 maddesi düz, 22 maddesi ters yönlü puanlanmakta ve ölçekten elde edilen olası en yüksek puan 235, en düşük puan ise 47'dir. KO ölçeği kişisel kontrol, şansa inanma, çabalamanın anlamsızlığı, kadercilik ve adil olmayan dünya inancı olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Puanlardaki yükselme dış kontrol odağı inancını yansıtmaktadır. Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı Cronbach alfa= .92, test tekrar test güvenilirlik katsayısı Pearson r= .88 olarak bulunmuştur (Dağ 2002). Bu çalışmada KO ölçeğinin iç tutarlılığı için yapılan analizde Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı = .89 bulunmuştur.

KKÖH ölçeği ergen ve yetişkinlere uygulanabilmektedir. Ölçek 5'li likert tipinde olup derecelendirme; 1: beni hiç tanımlamıyor, 2: beni biraz tanımlıyor, 3: kararsızım, 4: beni iyi tanımlıyor, 5: beni çok iyi tanımlıyor şeklinde yapılmaktadır. Ölçek üç alt boyuttan ve 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları kendini yönetme (13 madde), öğrenmeye isteklilik (12 madde) ve kendini kontroldür (15 madde). Ölçekten alınan en düşük puan 40, en yüksek puan 200'dür. Ölçekten alınan puanlar arttıkça, kendi kendine öğrenme becerisi artmaktadır (Fisher ve ark. 2001).

Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı Cronbach alfa= .92 dir. Kendini yönetme Cronbach alfa= .85, öğrenmeye istek Cronbach alfa= .84, bireysel kontrol Cronbach alfa= .83'tür (Fisher ve ark. 2001). Ölçeğin 40 madde üzerinden yapılan güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı = .93 bulunmuştur (Kocaman ve ark. 2004). Bu çalışmada KKÖH ölçeği iç tutarlılığı için yapılan analizde Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı = .93 bulunmuştur.

Etik Onay Alınması

Araştırma planlandıktan sonra DEÜHYO'nun etik komitesinden etik onay alınmıştır. Çalışma hakkında öğrencilere bilgi verilmiş ve çalışmaya katılım gönüllük esasına göre yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler akademik dönemin ilk ayında toplanılmıştır. Her iki araç probleme dayalı öğrenim oturumları başlamadan önce öğrencilere dağıtıldı ve doldurmaları istendi. Formların öğrenciler tarafından doldurulması yaklaşık 20 dakika zaman almıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Öğrencilerin sosyo-demografik değişkenleri sayı ve yüzde ile değerlendirilmiştir. Kontrol odağı ile kendi kendine öğrenmeye hazıroluş puanları arasındaki

ilişkinin istatistiksel analizinde Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Ülkemizde probleme dayalı öğrenim yöntemi Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulunda yürütüldüğü için örneklem yöntemi kullanılamamıştır. Bu nedenle araştırmanın sonuçları, araştırmadaki örneklem grubuna genellenebilir.

BULGULAR VE TARTIŞMA**Demografik Veriler**

Örneklemi oluşturan öğrencilerin yaş ortalaması 20.83 ± 1.78 'tür. Öğrencilerin % 50.6'sı Anadolu-Süper-Fen Lisesi mezunu olup %54.2'sinin en uzun yaşadığı yer kenttir. Öğrencilerin anne ve babalarının çoğunluğu ilkökul mezunudur (anne %51.2, baba %44.6).

Tablo 1. Öğrencilerin Kontrol Odağı ile Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluş Puanları Arasındaki İlişki (n:166)

Değişkenler	Min.	Max.	$\bar{X}$	SD	r	r ²	P
Kontrol Odağı	62	140	102.79	17.04			
Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluş	122	198	170.75	15.13	-.28	.07	.000

Araştırmaya katılan öğrencilerin KO ile KKÖH puan ortalamaları arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin KO puanları azalırken KKÖH puanları artmaktadır. İlişkinin istatistiksel olarak anlamlı ($p=.000$), ancak ilişki gücünün zayıf olduğu ($r= -.28$) saptanmıştır. Korelasyon belirtme katsayısı .07'dir.

Öğrencilerin KO puanının düşmesi, iç kontrolün artması anlamına geldiğinden öğrencilerin kontrol odağı puanları düşerken, KKÖH düzeylerinin arttığı görülmüştür. Benzer şekilde Zile-Tamsen (1997) kontrol odağı ve kendi kendine öğrenme arasında (bilişsel strateji kullanma ve kaynak yönetimi boyutları) ilişki olduğunu bulmuştur. Linares (1999) hemşire

öğrencilerle yaptığı çalışmada iç kontrol odağı yüksek olan hemşirelik öğrencilerinin kendi kendine öğrenmeye hazıroluşlarının dış kontrol odağı yüksek olan öğrencilerden daha yüksek olduğunu saptamıştır. Yu'nun (2002) çalışmasında; iç kontrol odağı inancına sahip bireylerin öğrenmede daha iyi performans sergiledikleri ve kendi kendine öğrenmeye hazıroluş düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışma sonucumuz literatüre benzemekte olup, iç kontrol odağı inancına sahip öğrencilerin öğrenmede daha fazla sorumluluk duydukları ve kendi kendine öğrenmeye hazıroluş düzeylerinin yüksek olduğu görüşünü desteklemektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Sınıflara Göre Kontrol Odağı ile Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluş Puanları Arasındaki İlişki (n:166)

Yıl	Sayı	Kontrol Odağı Puanları	Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluş Puanları	r	r ²	P
		$\bar{X}$	$\bar{X}$			
1	44	105.95	160.29	-.36	.13	.014
2	59	101.76	175.16	-.28	.07	.031
3	26	95.80	179.42	-.32	.10	.111
4	37	105.59	170.05	-.06	.00	.710

*Sperman Korelasyon analiziyle değerlendirilmiştir.

Birinci ve ikinci sınıftaki öğrencilerin KO ile KKÖH puan ortalamaları arasında negatif yönde zayıf düzeyde, anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinde KO puan ortalamaları azalırken, KKÖH puan ortalamaları artmaktadır ($r = -.36$, $p = .014$; $r = -.28$, $p = .031$). Üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerin KO puanı ile KKÖH düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki bulunmuştur ($r = -.32$, $p = .111$; $r = -.06$, $p = .710$).

Sınıf düzeyinde incelendiğinde birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinde kontrol odağı puanı azaldıkça (iç kontrol odağı) kendi kendine öğrenmeye hazırooluşları artmaktadır. Çalışmamızda sınıf düzeyinin artması ile birlikte iç kontrol odağının artması ve kendi kendine öğrenmeye hazır oluş düzeyinin artması gerekirken bu çalışmada üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinde kontrol odağı ve kendi kendine öğrenmeye hazırooluş arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ofori ve Charlton (2002) bizim çalışma bulgularımızın tersine üst sınıflardaki hemşirelik öğrencilerinin genç öğrencilere göre iç kontrol odağı inançlarının yüksek olduğunu saptamıştır. Yeşilyaprak (2003) çalışmasında, üniversite öğrencilerinin girişteki ve dört yıllık eğitimleri sonrasındaki kontrol odağı puanlarını değerlendirmiş, öğrencilerin iç kontrollerinde anlamlı bir gelişme olduğu sonucunu saptamıştır. Çalışmamızda, üçüncü sınıftaki öğrencilerde iç kontrol odağı inancının ve kendi kendine öğrenmeye hazırooluş düzeyleri arasındaki ilişkinin zayıf olması; üçüncü sınıftaki öğrencilerin daha kompleks sağlık durumlarını kapsayan klinik uygulamalara yoğunlaşmaları, probleme dayalı öğrenim sürecine birinci ve ikinci sınıfa göre daha az yoğunlaşmaları ile açıklanabilir. Öğrenciler dördüncü sınıfta çalışan hemşire gibi klinik uygulamalarda olmakta, nöbet tutmakta ve bir günde de probleme dayalı öğrenim eğitim oturumlarına katılmaktadır. Dördüncü sınıf öğrenciler klinik çalışmanın yoğunluğu, derslerin yükü ile birlikte işe başlama sınavına hazırlık nedeni ile yoğun stres yaşıyor olabilirler.

Aynı zamanda, öğrencilerin probleme dayalı öğrenim yönteminin beklenen sonucu olan bazı yetenekleri klinik ortamda kullanmaları beklenirken üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerin klinik ortamdaki hemşire modellerinden etkilendikleri de düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrenciye; eleştirel düşünmeyi, kendi kendine öğrenmeyi ve bilgileri sentez etme yeteneğini kazandırmayı hedefleyen probleme dayalı öğrenim yönteminde öğrenciler kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu üstlenmekte ve öğretime aktif olarak katılmaktadırlar. Üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinde bu sonuç beklenen bir sonuç olmayıp, bu sonuçları çalışmamızda incelenmeyen başka değişkenlerin etkileyebileceği düşünülmektedir.

İç kontrolü yüksek öğrencilerin kendi kendine öğrenmeye hazırooluş düzeyleri daha yüksek olduğundan, hemşirelik öğrencilerinde kontrol odağını etkileyen değişkenlerin neler olduğunun belirlenmesi ve iç kontrollerini artırıcı uygulamaların neler olabileceğini belirlemeye yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Ayrıca bu çalışmada kontrol odağı puanı kendi kendine öğrenmeye hazırooluş düzeyindeki değişimin %7'sini açıkladığından kendi kendine öğrenmeyi etkileyen diğer faktörlerin araştırılması gerekmektedir.

Çalışma öğrencilerin dört yıllık eğitimleri sonunda kontrol odağı puanlarında bir değişiklik olup olmadığını göstermemektedir. Bu nedenle birinci sınıftaki bir öğrencinin son sınıfa geldiğinde kontrol odağı puanında azalma (iç kontrol odağı) olup olmadığını belirleyecek olan uzunlamasına çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Probleme dayalı öğrenim yöntemi öğrenciye kendi kendine öğrenme sorumluluğu kazandırmakla birlikte öğrenmeye kültürel yaklaşımın etkili olduğu ve öğrenci özelliklerinin de bu öğrenme yaklaşımını nasıl etkilediği sorgulanması gereken yönlerdendir.

KAYNAKLAR

- Alisinanoglu F.** Çocukların Denetim Odağı İle Algıladıkları Anne Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 2003; 3(1): 97-107.
- Anderson A, Hattie J, Hamilton RJ.** Locus Of Control, Self-Efficacy, and Motivation in Different Schools: is Moderation the Key to Success? *Educational Psychology* 2005; 25(5): 517-535.
- Biley CF.** Making Sense of Problem-Based Learning: The Perceptions and Experiences of Undergraduate Nursing Students. *Journal of Advanced Nursing* 1999; 30(5): 1205-1212.
- Chakravarthi S, Malaysia, KL, Vijayan P.** Analysis of the Psychological Impact of Problem Based Learning (PBL) Towards Self Directed Learning Among Students in Undergraduate Medical Education. *International Journal of Psychological Studies* 2010; 2: 38-43.
- Dağ İ.** Kontrol Odağı Ölçeği: Ölçek Geliştirme Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi* 2002; 17: 77-90.
- Ellinger AD.** The Concept of Self-Directed Learning and Its Implications for Human Resource Development. *Advances in Developing Human Resources* 2004; 6: 158-177.
- Fisher M, King J, Tague J.** Development of a Self-Directed Learning Readiness Scale for Nursing Education. *Nurse Education Today* 2001; 21: 516-525.
- Hewitt-Taylor J.** Self-Directed Learning: Views of Teachers and Students *Journal of Advanced Nursing* 2001; 36(4): 496-504.
- Kaya H, Akçin E.** Öğrenme Biçimleri/Stilleri ve Hemşirelik Eğitimi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2002; 6(2): 31-35.
- Kocaman G, Dicle A, Uğur A.** A Longitudinal Analysis of the Self-Directed Learning Readiness Level of Nursing Students Enrolled in a Problem-Based Curriculum. *Journal of Nursing Education* 2009; 48(5): 286-290.
- Kocaman G, Dicle A, Üstün B, Çimen S.** Kendi Kendine Öğrenmeye Hazırlık Ölçeği: Geçerlilik Güvenirlik Çalışması, Dokuz Eylül Üniversitesi III. Aktif Eğitim Kurultayı (Kongre Kitabı). İzmir: 2004. p.245-246.
- Kocaman G, Okumus H, Bahar Z, Kızılcı S, Seren Ş.** Hemşirelik eğitiminde probleme dayalı öğrenme modelinin uygulanması ve sonuçlarının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Araştırma Fonu*, 2003; Proje No:0957.99.01.02.
- Klunklin A, Viseskul N, Sripusanapan A, Turale S.** Readiness for Self-Directed Learning Among Nursing Students in Thailand. *Nursing and Health Sciences* 2010; 12(2): 177-181.
- Levett-Jones T.** Self-Directed Learning: Implications and Limitations for Undergraduate Nursing Education. *Nurse Education Today* 2005; 25(5): 363-368.
- Linares ZA.** Learning Styles of Students and Faculty in Selected Health Care Professions. *Journal of Nursing Education* 1999; 38(9): 407-415.
- Lunyk-Child OI, Crooks D, Ellis PJ, Ofasu C, O'Mara L, Rideout E.** Self-Directed Learning: Faculty Student Perceptions. *Journal of Nursing Education* 2001; 40(3): 116-123.
- McAllister M.** Nursing Theory and Concept Development or Analysis, Doing Practice Differently: Solution-Focused Nursing. *Journal of Advanced Nursing* 2003; 41: 528-535.
- Ofori R, Charlton JP.** A Path Model of Factors Influencing The Academic Performance of Nursing Students. *Journal of Advanced Nursing* 2002; 38(5): 507-516.
- O'Shea E.** Issues and Innovates in Nursing Education, Self-Directed Learning in Nurse Education: A Review of Literature. *Journal of Advanced Nursing* 2003; 43: 62-70.
- Rockstraw LJ.** Self-Efficacy, Locus of Control and The Use of Simulation in Undergraduate Nursing Skills Acquisition. A Dissertation Doctor of Philosophy, Drexel University, 2006.
- Serin NB, Serin O, Şahin FS.** Factors Affecting The Locus of Control of the University Students. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2010; 2: 449-452.
- Williams B.** The Theoretical Links Between Problem-Based Learning And Self-Directed Learning For Continuing Professional Nursing Education. *Teaching in Higher Education* 2001; 6: 138-145.
- Yeşilyaprak B.** Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. V. Baskı. İstanbul: Pegem Yayıncılık; 2003. p.198-213.
- Yu YP.** A Study On The Relationships Among Employee Personality, Self-Directed Learning and Work Performance. *Human Research Management, Master Thesis* 2002.
- Yüksel G.** Motivasyonla ilgili bilişsel teoriler. *Milli Eğitim Dergisi*: 1998; 138: 209-217.
- Zile-Tamsen CV.** Self-Directed Learning and Adults: The Role of Personal Control Beliefs. *Eastern Educational Research Association Annual Conference in Hilton Head* 1997.